

GEDRAGSCODE INTEGRITEIT RAADS- EN COMMISSIELEDEN ALBLASSERDAM 2023

De gemeenteraad van Alblasserdam

Gelezen het voorstel van het Presidium, d.d. 10 januari 2023 ;
Gelet op artikel 15, derde lid Gemeentewet ;

BESLUIT:

1. Vast te stellen de Gedragscode Integriteit raads- en commissieleden Alblasserdam 2023

GEDRAGSCODE INTEGRITEIT RAADSLEDEN EN COMMISSIELEDEN

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede) verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Deze plicht is voor de politieke ambtsdrager neergelegd in de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt: hij/zij zweert/belooft getrouw te zullen zijn aan de Grondwet, de wetten te zullen nakomen en zijn/haar plichten die uit het politieke ambt voortvloeien naar eer en geweten te zullen vervullen.

De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Gemeentewet. De gedragscode is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de twee groepen van politieke ambtsdragers (volksvertegenwoordigers inclusief burgerleden van raadscommissies en dagelijks bestuur) is er een eigen afzonderlijke gedragscode.

Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de gemeenteraads- en commissieleden. Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities, bevoegdheden en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels. Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de

naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het voorschrijven van een gedragsregel die afwijkt of verder gaat dan een dwingendrechtelijke wettelijke regeling is niet mogelijk. Nemen gemeenten contra-legem (in strijd met de wet) constructies op in de gedragscode dan kunnen die gemakkelijk weer zelf aanleiding zijn voor integriteitsproblemen.

Een gedragscode heeft dus niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift zoals een gemeentelijke verordening waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en kan ook politieke gevolgen hebben. De gedragscodes bieden politieke ambtsdragers een handvat om andere politieke ambtsdragers aan te spreken op hun gedrag en hieruit wellicht (politieke) consequenties te trekken.

Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Politieke ambtsdragers hebben vanzelfsprekend een voorbeeldfunctie. Een politiek ambt wordt verricht in een glazen huis. Een volksvertegenwoordiger gedraagt zich zoals een goed ambtsdrager betaamt. Een politieke ambtsdrager onthoudt zich van gedragingen die de goede uitoefening of het aanzien van het ambt of het openbaar bestuur schaden. Een politiek ambt gewetensvol vervullen gebeurt in de dagelijkse praktijk en strekt zich ook uit tot de privésfeer. In de huidige digitale wereld is zeker sprake van een dunne scheidslijn tussen werk en privé. Daarom is het in ieder geval het downloaden van illegale software, het bekijken, downloaden of verspreiden van pornografische, racistische, discriminerende, beledigende, aanstootgevende of (seksueel) intimiderende teksten en afbeeldingen, of het versturen van berichten die (kunnen) aanzetten tot haat en/of geweld uit den boze.

Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van belang. In de omgang met burgers, ambtenaren, externe partijen en andere politieke ambtsdragers wordt van een politieke ambtsdrager correct, fatsoenlijk, en respectvol gedrag verwacht dat vrij is van ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend en (seksueel) intimiderend gedrag zoals hinderlijk gedrag, intimidatie, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden, agressie, pesten en discriminatie.

Politieke ambtsdragers opereren vaak in diverse (boven)lokale netwerken. Deze netwerken dragen bij aan het geworteld zijn van de politieke ambtsdrager. Tegelijkertijd ontstaat hierdoor het risico dat politieke ambtsdragers vanuit het gevoel van sympathie en loyaliteit, de belangen van de eigen netwerken vooropstellen ten koste van het algemeen belang. De schijn van oneigenlijke beïnvloeding kan snel gewekt zijn. Dit maakt duidelijk dat het nadenken over de eigen integriteit verder gaat dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken. En dat deze netwerken 'onbewust' een invloed kunnen hebben op de keuzes en acties van de politieke ambtsdrager, die

mogelijk tot een schending leiden. Dit risico van 'netwerkcorruptie' kan de integriteit en de kwaliteit van het lokaal bestuur onder druk zetten.¹

1 Algemene bepalingen

1.1

Deze gedragscode geldt voor politiek ambtsdragers van de gemeente Alblasterdam. Dit zijn de volksvertegenwoordigers (de raadsleden) en de burgerraadsleden van de raadscommissies, tenzij uit de tekst van een gedragsregel anders blijkt. De gedragscode richt zich ook tot de bestuursorganen.

1.2

De gedragscode is openbaar en voor iedereen te raadplegen via de gemeentelijke website.

1.3

Politiek ambtsdragers ontvangen (bij hun aantreden) een exemplaar van de code.

1.4

Het rechtskarakter van deze gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels.

1.5

Een politiek ambtsdrager is primair zelf verantwoordelijk voor zijn integriteit. Hij is aanspreekbaar op de naleving van deze code en verantwoording schuldig over de naleving ervan.

2 Voorkomen van belangenverstrengeling

2.1

Het raads- of commissielid levert de griffier de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het raadslidmaatschap, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de (neven)functie en geeft hem de wijzigingen daarin door.

2.2

De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de (neven)functie, de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht, of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het raadslidmaatschap en of de (neven)functie bezoldigd of onbezoldigd is.

2.3

De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

3. Informatie

¹ Het begrip netwerkcorruptie is geïnspireerd door het promotieonderzoek van 'Netwerkcorruptie; wanneer sociaal kapitaal corrupt wordt' van Willeke Slingerland, 2018.

3.1

Een politiek ambtsdrager gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit hoofde van zijn lidmaatschap de raad beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard.

3.2

Een politiek ambtsdrager maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

4 Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden

4.1

Omgaan met geschenken, faciliteiten en diensten

1. Een politiek ambtsdrager accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Een politiek ambtsdrager kan, tenzij het eerste lid van toepassing is, incidentele geschenken die een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die een politiek ambtsdrager uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van de gemeente.
4. De griffier legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming de gemeente hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

4.2

Omgaan met uitnodigingen voor excursies, evenementen en buitenlandse dienstreizen

1. Deelname aan excursies, evenementen en voor rekening van anderen dan de gemeente maakt een politiek ambtsdrager voorafgaand openbaar. Hij maakt daarbij in ieder geval openbaar wie deze kosten voor zijn/hun rekening neemt/nemen.
2. Een politiek ambtsdrager meldt de griffier de ondernomen buitenlandse reis voor rekening van anderen dan de gemeente binnen één week na terugkeer in Nederland. Hij meldt in ieder geval het doel, de bestemming en de duur van de reis en wat daarvan de kosten waren.
3. De griffier legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via de gemeentelijke website beschikbaar.

5 Gebruik van voorzieningen van de gemeente

5.1

1. Het bestuursorgaan richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven, met heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij de gemeente.

2. Een politiek ambtsdrager verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het eerste lid vastgelegde regels en procedures.

5.2.

Een politiek ambtsdrager declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

5.3

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van de gemeente of ten bate van derden is, tenzij dit wettelijk is geregeld, niet toegestaan.

6 Uitvoering gedragscode

6.1

De gemeenteraad bevordert het gesprek over het gedrag en de gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorziet de gemeenteraad daarin.

6.2

1. Op voorstel van de burgemeester maakt de gemeenteraad afspraken over de navolgende onderwerpen:

- a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en van de gedragscode in het bijzonder;
- b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
- c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending door een politieke ambtsdrager van de gemeente;
- d. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.

7 Regels rondom gebruik sociale media

7.1

Bejegening van anderen via sociale media, in welke vorm dan ook, gebeurt altijd met respect voor een ander.

7.2

Raads- en commissieleden voeren tijdens een raads- of commissievergadering geen inhoudelijke discussie op sociale media over hetzelfde onderwerp waarover op dat moment wordt gedebatteerd.

7.3

Tijdens vergaderingen wordt via sociale media geen commentaar geuit op het functioneren van de voorzitter van de vergadering of op collega raads- of commissieleden.

7.4

Gebruik van sociale media tijdens vergaderingen mag niet leiden tot verstoring van de vergadering. Het filmen door deelnemers aan de vergaderingen vindt niet plaats zonder toestemming van de voorzitter.

Alblasserdam, 24 januari 2023

De raad van de gemeente Alblasserdam,

De griffier,

De voorzitter